

25. 7. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dlužnický insolvenční návrh za obchodní společnost a odpovědnost za škodu

Podat či nepodat? Dilema, které trápí a v minulosti jistě potrápilo mnoho osob působících ve statutárním orgánu obchodní společnosti v situaci, kdy se spravované společnosti přestane dařit a dostane se do úpadku. Z pohledu zákona jednoznačná situace přitom nebývá jednoznačně řešena, a brzy odpovědná osoba často podléhá nátlakům smluvních partnerů či akcionářů a pod obavou ztráty lákavé odměny za výkon funkce insolvenční návrh nepodá. Takové opomenutí může přijít velmi draho.

Jádrem povinnosti podat insolvenční návrh za obchodní společnost je § 98 odst. 1 insolvenčního zákona. Ustanovení normuje, že *„dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou - podnikatelem, je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku.“*

Povinnost stíhá statutární orgán a likvidátora společnosti. V nedávné době byla často skloňována již neplatná výjimka zakotvená v § 12 zákona č. [191/2020](#) Sb., ... („**Lex covid justice**“), kdy za podmínek tam definovaných neplatila povinnost podat insolvenční návrh. Právě suspenze povinnosti podat dlužnický insolvenční návrh umožnila mnoha členům statutárních orgánů obchodních společností oddálit podání insolvenčního návrhu a udržet tak společnost a vlastní peněženku při životě.

Suspenze se nicméně neuplatní, pokud úpadek nastal před přijetím mimořádného opatření při epidemii podle Lex covid justice, anebo pokud nebyl tímto převážně způsoben v důsledku okolnosti související s mimořádným opatřením při epidemii, která by dlužníku znemožňovala či podstatně ztěžovala plnit své peněžité závazky. V následujících měsících lze očekávat příchod menší vlny dlužnických insolvenčních návrhů odložených právě díky suspenzi, a tedy lze doporučit podrobnější zkoumání naplnění zákonných podmínek. Pokud by nebyly podmínky splněny, resp. pokud to nebudou členové statutárního orgánu schopni prokázat, otevírá se cesta pro vyvození jejich odpovědnosti.

Insolvenční návrh je třeba podat v případě, kdy se dlužník nachází v úpadku. Ten se může vyskytnout ve dvou formách - jako platební neschopnost a předlužení. Platební neschopnost nastává, když má dlužník více věřitelů, peněžité závazky po dobu více než třicet dnů po splatnosti a tyto není schopen plnit. Předlužení nastává za podmínky plurality věřitelů a pokud souhrn závazků převyší hodnotu majetku společnosti. Pro úplnost dodávám, že se ust. z povahy věci nevztahuje na úpadek hrozící.

Reklama

BUDOUCNOST DIGITALIZACE PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ

(ONLINE - ŽIVÉ VYSÍLÁNÍ) - 11. 11. 2022

EPRAVO.CZ VE SPOLUPRÁCI
S AKADEMIÍ HAVEL & PARTNERS

[Budoucnost digitalizace právního jednání \(online - živé vysílání\) - 11.11.2022](#)

11.11.2022 09:003 025 Kč s DPH

2 500 Kč bez DPH

[Koupit](#)

S podáním není vhodné otálet, návrh by měl být podán bez zbytečného odkladu^[1] poté, co se povinná osoba o úpadku dozvěděla či se při náležité pečlivosti o úpadku dozvědět měla. Uvedené lze vyložit jako časový úsek potřebný pro přípravu insolvenčního návrhu vč. podkladů, alternativně jako úsek umožňující zajistit financování společnosti (např. od akcionářů). Dalším časovým okamžikem alarmujícím na povinnost podat insolvenční návrh je pravomocné zastavení výkonu rozhodnutí a exekuce prodejem podniku, pokud důvodem zastavení bylo, že cena závazků převyšuje cenu majetku.

Povinnost podat insolvenční návrh nebude splněna, pokud po navazujícím jednání povinné osoby dojde k zastavení věci, nebude zaplácena záloha na náklady insolvenčního řízení, anebo insolvenční návrh bude jako vadný odmítnut.

K odpovědnosti členů statutárního orgánu se lze dopracovat vícero způsoby, my se zaměříme na § 99 odst. 1 insolvenčního zákona, podle kterého „osoba, která v rozporu s ustanovením § 98 nepodala insolvenční návrh, odpovídá věřiteli za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí porušením této povinnosti.“

Odpovědnost za pozdní podání insolvenčního návrhu je obecnou občanskoprávní odpovědností za škodu, tzn. presumuje se zavinění a odpovědnosti se lze zprostit. Náhradu škody lze požadovat kdykoli, řízení není incidenčním sporem, ale je řešen insolvenčním soudem. Aktivně legitimován je věřitel, pasivně legitimována je osoba s povinností podat insolvenční návrh na obchodní společnosti.

Mezi podmínky pro postup dle § 99 insolvenčního zákona pak lze zařadit (i) pravomocné zjištění úpadku obchodní společnosti, (ii) přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení obchodní společnosti, (iii) zjištění pohledávky věřitele v insolvenčním řízení, (iv) zjištění míry uspokojení pohledávky věřitele v insolvenčním řízení, (v) porušení povinnosti podat insolvenční návrh a (vi) vznik škody.

Obecně platí, že škoda vzniká ke dni podání insolvenčního návrhu společnosti a nárok lze účinně vymáhat ve lhůtě tří let, nejpozději však deseti let od splnění podmínek. Výše škody, kterou bude odpovědná osoba povinna uhradit je závislá na okamžiku vzniku pohledávky za dlužníkem, a to:

- i. Úpadek nastal před uzavřením smlouvy s věřitelem, tedy jsme v situaci, kdy povinné osoby nesplnily povinnost podat insolvenční návrh, ba naopak i nadále pokračovaly v činnosti obchodní společnosti a vesele uzavřely nové smlouvy.

Lze předpokládat, že kdyby povinné osoby splnily povinnost podat insolvenční návrh řádně a včas, věřitel by smlouvu se společností neuzavřel, a tedy by mu nevznikla žádná škoda. Výše škody nebude zapotřebí složitě kalkulovat, půjde o celou částku, která se stala kvůli porušení povinnosti povinné osoby nedobytnou a kterou po rozvrhu věřitel neobdržel.

- ii. Úpadek nastal po uzavření smlouvy s věřitelem, tedy jsme v situaci, kdy povinné osoby v době, kdy se obchodní společnost nenacházela v úpadku uzavřely smlouvy. Poté, co se v úpadku společnost ocitla povinné osoby návrh nepodaly a tuto povinnost vesele ignorují.

Nelze vyloučit, že by věřitel s obchodní společností smlouvu uzavřel tak či tak, protože by v době uzavření nebyl důvod úpadek obchodní společnosti předpokládat. Pokud by ale povinná osoba splnila svoji povinnost řádně a včas, na pohledávku by bylo uhrazeno více.

Zjištění škody zde bude pracnější, jelikož bude vždy třeba vzít v potaz dílčí pohledávky vzniklé a úroky přirostlé po faktickém úpadku obchodní společnosti, snížení uspokojení věřitele o poměrné plnění na pohledávky nových věřitelů podle seznamu přihlášených pohledávek insolvenčního správce a další. Věřitel ale takto v plné výši odškodněn nebude.

O účelu institutu výše vyložených ustanovení zřejmě nemusíme dlouze diskutovat. Zákodárce zamezuje prohlubování škody u stávajících partnerů obchodní společnosti tím, že zakotvuje povinnost zveřejnit nepříznivou situaci společnosti v insolvenčním rejstříku, a v rámci prevence chrání i partnery budoucí, kteří díky zveřejněným informacím novou smlouvu se společností neuzavřou. Pokud by přeci jen k porušení povinnosti došlo, zakotvuje institut odpovědnosti povinných osob.

Jelikož velká část zjištěných úpadků obchodních společností končí jejich zrušením, nabízí institut odpovědnosti povinných osob - zejména členů statutárních orgánů, poměrně atraktivní způsob, jak může být pohledávka věřitele uspokojena a institut odpovědnosti by neměl být přehlížen.

Martin Navrátil

GLATZOVA & Co.

GLATZOVA & Co., s.r.o.

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

jíž je míněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti či k učinění právního úkonu či jiného projevu vůle, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu.“

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [AML a diskriminace v realitní praxi: chyby, které mohou vyjít draho](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)